

seixen per un *grumet de raïm* 'penjoll de r.' (1964); l *DAG.*, tot repetint les dues accs. de Belv. i Lab., localitza el mot en el Camp de Tarragona; encara que Montoliu registri *gotim* com a tarragonès (BDC VI, 46) eu ser perquè les dues variants tenen curs en llocs diferents de la comarca (recordem que eren d'allà Martí Folguera i NOLLER). Potser *gatim* és de la part que toca amb el Priorat: en tot cas a Poboleda el que diuen 's *gatoll* per a «bagot de raïm» (Pinyas, *Bulll. Cl. Pir. Ssa.* II, 156); que *AlcM* confirma per al Priorat i per l Camp, sense precisar en quina de les dues accs., però en dona una cita anònima «una població més ombrosa que 'ls abundants *gatolls* de les vinyes d'En-addí» («La Veu de Montserrat», 1880), on sens dubte significa 'raïm de grans nombrosos'.

La variant *gatim* no és, però, solament tarragonesa, perquè reapareix a l'altre cap de Catalunya, on almenys hi ha el seu diminutiu: ja Griera, el 1915, havia recollit *gatimel* «brot de raïm» en el Capcir (BDC III, 119); i E. Grandó donà el títol «*Gatimells*» a un seu recull de poesies publicat el 1918, i en la *Misc. Fabra* (p. 193) el defineix «penjoll, gotim; *grappillon*». Allà també hi ha aquest derivat amb la variant vocàlica *go-*, que *AlcM* localitza a Conflent i Ross.; i tant de l'acc. secundària *gotimell* d'*ensiam*, com de la cita de Pau Berga, es dedueix que el sentit és 'raïm de grans' (no pas 'begot').

Res no s'ha escrit de l'etimologia, fora d'un superficial «derivat de *gota*» que hi posa *AlcM*, que no convenç prou en cap sentit, ni en el semàntic. Algunes formes derivades o més aberrants poden ajudar-nos-hi. *Esgotimar* ja figura en Belv. junt amb *gotimar*, en el sentit derivat de 'bagot' («rebuscar; reliquia vindemiae legere»), d'on pogué arribar al *DFA.*, si bé aquest hi afegeix l'acc. «desfer un raïm a gotims»; però també l'usaren autors de vocabulari integralment viu (que res no volien aprendre en diccs.): Em Vilanova ho fa amb la segona acc.: «estava *esgotimant* un raïm picapoll de la terra» (*Plorant i Rient*, 126.3) i Coromines amb la primera: «--- i aquell tresor --- que l'incorporin a la nostra llengua literària, d'on li pervindria una varietat de tons i una agudeses --- força més fecundes que el fàcil i xorc *esgotimar* de les lletres decadents d'una literatura estranya» (*Parlament presidencial dels J. Flo.* de Badalona; p. p. «El Poble Català», 17-VIII-1913).

S'obren pistes nombroses. Em sembla que aquesta és la més senzilla. De *degotar* venia *degotim*, que és especialment valencià en el sentit de 'degotall', 'penjoll de líquid, de glaç, de tosca', especialment en coves i rocam: «hi ha una espècie de campana penjant, formada dels *degotims* de la penya», MGadea (*T. del Xè* I, 59), però que no és estrany a la llengua general (Josep Carner, *DFA.*). Ara bé *esgotimar* i *gotimar* es podien derivar de *gota* o *esgotar*, a cada moment, i d'ací extraure'n *esgotim* o *gotim*, paral·lelament a *degotim* en tota mena de condicions lingüístiques; també hi ha *gotimall* (com hem vist *gotimell*), que recullen el *DFA.* i *AlcM* (CpTarr.). L'arrel i naturalitat de la *i* ratge és palesa: a la costa marina de Portbou hi ha, a *Cova*

Raïmera (alguns alteren en *Riamera*, 1958), per les estalactites i penjolls d'algues que s'hi veuen caient del sostre a grapats. El *DAG.* reproduceix una cèdula incompleta del savi filòleg: «*botim*, Fou etc., per *gotim*», però aquest *Fou* (una mica massa reticent) no es pot referir més que a alguna de les cavernes o gorges de tal nom genèric (segurament una de les dues més famoses: la vallespirenca de Montferrer, o la de Bor de Cerdanya), i ha de referir-se als molts caramells que pengen a totes dues. És natural, però, que *gotim* acabés predominant sobre els altres, pel suport que rebia del gran radical *gota*, en forma més directa que cap. En el seu diccionari, MGadea ens fa a saber que *gotim* significa així mateix «lluvia menuda» en valencià (on bé pot ser que coexisteixi amb l'altra acc., que ell usa en context).

A penes cal insistir que el model del concurrent *raïm* hagué de contribuir-hi poderosament. En forma ben espontània, m'explicaven a Aguilar de Bassella (1956) que «la *vidarça* [arbut de la mena de l'arç i semblant a una parra] fa una flor *azgardimelada* com la de la bambanera» (altra mata aparrissada <PAMPINARIA>); i sembla que també usen *gardimells* per 'raïms de baies o fruitets':² això em sembla resultat d'un encreuament de RACIM-ELLUS amb *esgotimar* o *gotimell*;³ en alt grau confirma això un *esgardimall* «retall de roba» que el *DAG.* recull a Coll de Nargó, ben prop d'Aguilar.

No neguem, però, que d'altres influències engruixissin el corrent. En particular, la del adjectiu *botit* i tot el grup de *BOTIR/BOT*. Un bell *gotim* és una cosa *botida* de líquid mostós: com més botits són els grans més sentim la necessitat de parlar de *gotim* i no dels termes més designatius *grans de raïm*, *raïms* o *raïm*; de fet ja hem vist que *botim* està registrat, i en una zona conservadora. Jo també hi havia pensat i En J. G. M. creu que ve de *bagot*, influència que en tot cas crec segura en l'ús de *gotim* com a sinònim d'aquell (ell, però, no sap que l'acc. principal és la de 'raïm' o no en sap res); però que el punt de partida de tot plegat fos un **bagotim* derivat de *bagot*, sembla que ho podem descartar, perquè el sufix *-im* és o bé postverbal o bé col·lectiu, i justament l'acc. 'bagot' és l'oposada a un sentit col·lectiu, puix que és essencial que sigui un fruitet escadusser, trobat sol aquí o allà. Vindria de **brotim* derivat de *brot*? això sembla que s'ha de descartar del tot, car no hi hauria explicació natural de l'eliminació de la *r*; i a contracorrent fóra encara de la forta acció conservadora de *brotar* i el seu ampli grup. Sí que hi degué haver alguna influència dels derivats de *GAT* (¿comparació d'una parrissa punxosa amb un gat penjant armat d'urpes?), cf. el citat *gatoll*, *gatim*; cosa, però, que en tot cas serà secundària. I sobretot rebutjo sense embuts la idea de partir del grec βότρυς 'raïm': ni hauria pogut perdre la *-r-*, ni consta que deixés descendència popular romànica, car l'it. *botro* és més o menys cultista; i en català, si fos popular la *-r-* s'hauria sonoritzat, i si fos savi no s'explicaria l'afegit del popularíssim sufix *-im* (cf. la falsedat de l'etimologia de *bourgeon/BORRO*). La variant *glotim*